

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De allegantibus impotentiam continendi Pars VI. quæ habet duo capitula.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

quæ modo pereant. Quia vel perirent propter nimium amorem quæ haberet ad mulieres. Vehemens enim amator propriæ uxoris, sicut dicit Ambrosius adulter est. Homines enim tunc nimis essent carnales: quia quæ non alliceret una, alliceret altera. Vnde Deu. 17. dicitur de rege, Nō habebit uxores plurimas, ne alliciât animâ eius, vel periret propter rapacitatē. Fornicariæ enim mulieres depauperât homines, & fures reddūt: vel propter odium, quando auferretur ab aliquo illa quâ amat: vel propter aliud peccatū quod fornicationem sequeretur. Ad id autē quod obicitur, quod hæc prohibitio est contra multiplicationē generis humani, in parte patet solutio ex hoc quod dictū est prius, quod illæ quæ omnibus supponūtur, steriles efficiuntur. Præterea, Dñs nō facit magnā vim in paucitate vel multitudine hominū. Vnde Eccl. 16. Ne iocūderis in filiis impiis, si multiplicentur. Et subiungitur: Melior est enim vnus timens Deū, quàm mille filij impij. Et vtilius est mori sine filiis, quàm relinquere filios impios. Et Eccl. 15. Non concupiscit Dñs multitudinem filiorum infidelium & inuulium. Scit enim Dominus quod melius fuisset malis mori sine filiis, quàm relinquere filios impios. Vnde Dominus bene præcepit vel consuluit illud. Ex quo hoc sequitur, quod pauciores sint homines: quoniam videlicet ad hoc quod plures saluentur, vel ad hoc meliores sint qui saluentur. Vnde ipse consuluit castitatē & virginitatem, & similia. Prohibitio verò fornicationis saltem ad hoc valet, quod perfectiores sint qui saluantur. Nota peruersitatem quorūdam hominū, quibus ibi displicet proprietas. vbi Deo placet, in mulieribus scilicet: & ibi placet, vbi Deo displicet, scilicet in possessionibus.

*De allegantibus impotentiam continentium. PARS VI. quæ
habet duo capitula.*

*De diuersis testimonijs scripturarum contra illos qui dicunt se non
posse continere. CAP. I.*

Vltimo in tractatu de Luxuria, dicendū est aliquid de impotentia continentium, quā multi allegant. Et primo ponemus diuersa testimonia scripturarū, quibus cōtra eos qui hoc dicunt possumus vti. Deinde ponemus multas rationes, quibus cōtra tales vtendū est. Et inter testimonia, Primò occurrit illud Gen. 4 quod dicit Dñs ad Cain, loquēs de peccato: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius. Vnde quasi mēdaciū Deo imponūt, qui dicunt se nō posse abstinere a peccato. Secūdo occurrit illud Job 6. Aut poterit aliquis gustare, quod gustatū affert mortē. Ex quo verbo videtur, quod potius deberet homo dicere,

dicere, Non possum fornicari: quā nō possum continere. Et in veritate qui perfectā fidē haberet, q̄ delectatio fornicationis esset venenata, sic faceret. Nōne si apponeretur alicui cibus amarissimus vel venenatus, ipse statim diceret, Non possum aliquo modo comedere: voluptas verō prohibita est: venenata & morte amarior. Vnde Eccl. 7. Inveni amariorē morte mulierē. Quod intelligitur de voluptate, quā est morte amarior: quia hic morte culpę interficit: in futuro verō interficit morte aeterna, tam corporis quā animæ. Ad idem potest adduci quod legitur Eccl. 15. Apposuit tibi aquā & ignē: ad quod volueris, porrige manū. Et pōt: Ante hominē vita & mors: bonum & malū, quod placuerit, dabitur ei. Ad idem facit illud Apostoli. Fidelis est Deus, qui nō permittet vos tēteri supra id quod potestis, & Matt. 11. Iugū enim meum suauē est, &c. Quomodo enim leue est, si est importabile: Et illud 1. Ioan. 5. Hęc est charitas Dei, vt mādata eius custodiamus, & mādata eius grātia non sunt. Ad idem potest referri illud Hier. Maledictus qui dicit Deum pręcepisse impossibile. Idem: Violentiā facit Deo, qui perit ab eo quod soluere nō potest. Ius enim iustitię humanę est, nō esse licitū petere ab homine quod soluere nō potest. Quod si verū est, multo fortius nō est licitū iustitię diuinę petere hoc. Idē: O prophana temeritas, o velātorū insania, Deū sciētię duplici ignorātia cōdemnatis: scilicet q̄ nesciat quid fecit, q̄ nesciat quid iusserit, quasi imposuerit mandatū quod impleri non possit. Proh neas, imponitis iniquitatē iusto, crudelitatem pio, ac si vos quod suspicari sacrilegium est, ad salutē non fecerit, sed ad pōnā. In qua auctoritate insinuat Hier. illos esse blasphemos, qui dicūt se nō posse continere. Deo enim imponunt ignorantiam, iniustitiā & impietatē. Cōtra tales potest etiā adduci illud Aug. Nemo peccat in eo quod vitare non potest. Et illud, Peccatū adeo est voluntariū, q̄ si nō est voluntariū, nō est peccatum. Et illud Sen. Omitte excusationes, nemo peccat inuitus.

Rationibus ostenditur, quod facti sint qui dicunt se non posse continere.

CAP. II.

Consequēter sunt rationes ponendę, quibus vti possumus contra eos, qui dicūt se non posse cōtinere. Primò ergo dicimus illis, q̄ ipsi faciunt verecundiā sibiipsis, & confitentur suum magnum opprobriū. Confitentur enim vilissimam partem quā in eis est sibi dñari, & adeo perfecta dominatione q̄ oportet fieri, quod illa pars imperauerit, & hoc cum vigilis multis, cum laboribus multis & expensis, cū periculo animæ, &

FF 2

etiam corporis quandoq;. Bene videtur cor amisisse qui talem
 seruitutē tolerat: melius esset tolerare seruitutem leprosi vnus,
 quā istā. Vnde rectē numeratur fornicatio cum his quæ au-
 ferunt cor. Osee 4. Fornicatio, vinum, & ebrietas auferunt cor.
 ¶ **Secundò** dicimus q̄ in talibus hominibus est impotentia,
 quæ non videtur esse in paralyticis hominibus. Non enim pos-
 sunt sedere, nec iacere. Si enim hoc possent, diabolus nō ferret
 eos ad locum in quo fornicarentur. ¶ **Tertiò** dicimus q̄ cum
 dignitas ista sit data homini præ cæteris animalibus, q̄ liberū
 habeat arbitrium, ipsi nō solū similes facti sunt brucis, imò etiā
 inferiores. Minus enim habent libertatis quā bruta, & quodam-
 modo magis habēt brutalē concupiscentiā, & maiori seruituti
 subiectam. Pisces enim temperat se ab esca si hamum videat, &
 auis à granis si laqueū videat: miser verò homo timore mortis
 æternæ nō potest se temperare ab esca voluptatis in omētaneæ.
 ¶ **Quartò**, dicimus q̄ talis vno solo gattione præsentē nō au-
 deret fornicari, sed sola verecūdia cohiberet eū: quanto magis
 præsentia Dei & Angeli qui sibi deputatus est ad custodiā, de-
 beret eū cohibere? Boetius in lib. Cōsolat. Magna nobis, si dissi-
 mulare nō volumus, indicta est prohibitis necessitas, cum ante
 oculos iudicis agamus cūcta cernentis. Bern. In quo vis diuerso-
 rio, in quo vis angulo reuerentiā habe angelo tuo, nec audeas
 illo præsentē quod me vidente non auderes. Versificator: Cum
 quid turpe facis quod me cernere ruberes. Cur spēsante Deo
 non magis ipse rubes? Non est dicendum q̄ equus non possit
 cohiberi ex quo modico freno cohibetur: sic nō debet dicere,
 non possum me cohibere à peccato carnis, ille quem frantum
 erubescentiæ cohiberet. ¶ **Quintò**, dicimus q̄ non est verisimi-
 le, q̄ domus alicuius hominis eo inuito cōburatur, ex quo ipse
 voluntatiē ignē apponit. Ignē propriis manibus in domo cor-
 poris sui apponunt, qui cibos & potus ad libidinem excitātes su-
 munt. ¶ **Sextò**, dicimus q̄ non debet dicere infirmus, non pos-
 sum curari, qui solū propter hoc nō curatur, quia cōsilio nō ac-
 quiescit. Hæc est sola causa quare laborātes in infirmitate spi-
 rituali nō curātur, quia cōsilio cælestis medici nō acquiescunt.
 Illa quæ ad cōsiliū corporalis medici proprios crines depo-
 neret, ad cōsiliū spiritualis medici non vult deponere alienos.
 Usurarius qui corporali medico p̄ptos daret denarios ad cō-
 siliū spiritualis non vult restituere alienos. ¶ **Septimò**, dicimus
 q̄ nulla est eius excusatio, qui castrum fidei suæ cōmissum ho-
 stibus domini sui vili pretio reddit, muris adhuc integris suc-
 cursu

cursu nō postulatō à dño suo, nec expectatō : cūm sciat eum &
 posse, & velle subuenire ei. Nec est, credendū ei à domino suo,
 si dicat, nō poterā me tenere. Omnia ista facile est videre in eo
 qui pretio vilis voluptatis castrū corporis sui tradidit diabolo
 in primo cōflictu tērationis, nō misso nuntio orationis ad do-
 minum pro succursu, quū dñs possit ei subuenire, & velit. Non
 vult enim exheredari. Vnde Apostol⁹: Fidelis Deus qui nō per-
 mitteret vos tēari supra id quod potestis: sed faciet etiā cū tenta-
 tione prouentū, vt possitis sustinere. ¶ Octauō, dicim⁹ qd nō vi-
 detur inuitus mori qui volūtariē mortē suā carē emit: nec inui-
 tus capi, qui hostes insequitur, & inter man⁹ corū se ponit, quū
 sciat se eis nō posse resistere, quum sola fuga securus possit esse.
 Sic nō debet dicere, Non possum continere, qui confortia mu-
 lierū non vult fugere, quū debile se agnoscat. ¶ Nonō dicimus
 qd si talis qui dicit se nō posse cōtinere, haberet tantā voluntatē
 continēdi quantā habet vinū suū custodiēdi, de facili contine-
 ret. Si tanta diligētia obstrueret sensus corporis sui, cū sentit cō-
 scientiā per eos aliquantulū dānificatā, quāta diligētia obstruit
 foramē dolij sui, cū perpendit per illud aliquantulū vini exisse?
 ¶ Decimō, quærimus ab eo qui se nō posse cōtinere dicit à quo
 cogitur ad fornicandū, vtrū à diabolo, vel à carne, vel ab ipsa
 muliere: A diabolo nō, cū dicat de eo Greg. Non est timendus
 hostis qui non potest vincere nisi volentē. Super illud Mat. 4. Si
 filius Dei es, mitte te deorsum: dicit Gl. In quo infirmus ostēdi-
 tur, cū nulli nocere possit, nisi ille prius se deorsum miserit. Si
 dicat se à muliere cogi, ridiculū est hoc, cū potius ipse eā cogat.
 Si à carne, ille hanc excusationē non recipit qui ei dominium
 carnis dedit. Vnde Gen 3. dicitur ad mulierē quæ tenet figuram
 carnis: Sub viri potestātē eris, & ipse dñabitur tui. ¶ Vndecimō,
 quærimus à tali quo modo ipse intelligat hoc, Nō possum cōti-
 nere: vtrū sic intelligat, non possum continere etiā si velim: vel
 sic, nō possū, quia nolo: Si primo modo, patet hoc esse falsum:
 quia si impulerit eū timor vel cupiditas ad hoc quod velit tam
 cito, potest cōtinere. Verbi gratia: Si debeat lucrari ex cōtinētia
 sua mille marcas, vel castrū, vel ciuitatē, vel domū, vel si sciat se
 tam cito post peccatū amissurū pedē suū, vel aliud membrū, vel
 si videat sibi paratū lectū igneum in quo oporteat eū iacere, cū
 à lecto mulieris surrexerit. Vnde Bern. Ignosce Dñe, ignosce,
 excusamus, tergiuersamur, vix est aliquis qui in eis q̄ ad te sunt
 experiri velit quid possit etiā quod prōptissimē secundū carnē
 potest vel secundum seculū, siue timor impulerit, siue cupidi-

ras traxerit. Si secundo modo intelligat, non possum continere,
 quia nolo: igitur non est non posse in causa, sed potius non velle
 in culpa, iuxta verbum Aug. Duodecimo potest quæri ab ipso
 qui dicit se non posse continere, verum intelligat quod non potest
 continere suis viribus sine Dei auxilio, aut intelligat quod etiam ad-
 iutus à Deo non possit. Si secundo modo, hoc est manifestè fal-
 sum, & etiam sapit hæresim. Si primo intelligat, hoc planè ve-
 rum est. Sine adiutorio enim diuino nihil possumus: vnde Ioã.
 15. Sine me nihil potestis facere. Et 2. Cor. 3. Nō quod sufficientes
 simus cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis: sed sufficientia
 nostra ex Deo est. Et Aug. Dñe, sine te nihil sunt omnes cona-
 tus mei. Et Sap. 8. Vt sciam quoniã aliter non possum esse conti-
 nens, nisi Deus det, & hoc ipsum erat sapientia, scire cuius esset
 hoc donum: adij. Dominum, & deprecatus sum eum. Matt. 19. Cũ
 quærerẽt discipuli, quis potest saluus esse? Respondit Iesus. Apud
 homines impossibile est, apud Deum omnia possibile sunt, vbi
 dicit interlin. Impossibile est apud homines vt per se à suis cu-
 piditatibus conuertantur. Et Ioan. 7. Nemo potest venire ad me,
 nisi Pater meus traxerit eum. Hoc autè valde vtile est ostẽdere
 hominibus, quod viribus suis saluari nō possunt, nec à peccato absti-
 nere. Hoc enim persuaso eis potest eos monere homo ad tria
 valde eis vtilia: ad cor. iustificationẽ scilicet, ad excutiendam
 quandã stultã præsumptionẽ, & fiduciã qua credũt se conuerti
 quãdo voluerint. De qua legitur Eccl. 29. Repromissio nequissi-
 ma multos pdidit. Mira insania: ille qui nō potest, cũ liber est,
 diabolo resistere, sperat eũ ab eo captũ erit & ligatus, viribus
 suis de manibus eius liberari, quũ scriptum sit Job. 41. quod factus
 est vt nullum timeret, & nō est potestas in terra quæ ei valeat
 comparari. Qui in mortali est, captus est & ligatus. Vnde Prouer.
 5. Iniquitates suæ capiunt impiũ, & funibus peccatorum suorum
 quilibet constringitur. Itẽ qui non potest se tenere ne ad impul-
 sum tentationis cadat in foueã peccati: quomodo sperat se cõ-
 fractũ casu, consuetudine præsum, agere peccatorũ obrutum
 à tam profunda fouea per se exire eo qui impulit ei resistere?
 Imò quod amplius est, sperat homines cũ morte spirituali mor-
 tui fuerint, seipos posse resuscitare. Et vt breuiter dicã, in præ-
 senti se nihil posse asserũt: sed in futuro, quando ex se erũt im-
 potetiores & Dei adiutorio minus digni, quia eũ diutius offen-
 derunt, quando etiã diabolus magis laborabit ad impediendũ
 salutem eorum. Ipse enim calcaneo insidiatur id est, fini homi-
 nis. Quod haberi potest ex hoc quod dictũ est serpenti Gen. 3.

Tu

Tu insidiaberis calcaneo illius. Tunc, inquā, omnia se posse presumūt. ¶ Secundò potest homo monere eos ad hoc quòd gratiā eius studeant sibi cōparare: sine cuius auxilio cōverti nō possunt eleemosynas suas largiēdo, orando Deū, & suffragia sanctorum & virorū iustorū implorādo. ¶ Tertio nō possunt moneri ad hoc ne fingant se quin faciāt quod possunt, etiā aliqua quæ vidētur sibi difficilia. Dñs enim nō vult iuuare eos qui se nō iuuāt: imò quasi fingit se, quia ipsi fingūt se. Vnde Sap. i. Spiritus disciplinæ erugiet nētū. ¶ Item potest sic quari ab eo qui dicit se cōtinere nō posse. Aut vis continere, & non potes: aut potes, & non vis. Si vis & nō potes, infidelis est Deus qui patitur te tētrari supra posse tuū. Præterea nōne credis q̄ omnia possis cū eo qui omnia potest? Sicut vulgariter dicit qui non habet nisi quinque solidos, Ego & rex habem⁹ centū millia marcarū. Nō potest parū esse illud posse, cuius defectū posse diuinū paratum est supplere. Si autē potes & nō vis, inexcusabilis es. ¶ Vltimò potest quari à tali, an possit aliquo tēpore cōtinere. Quòd si dixerit sic per mēsem: ostēdendū est ei quòd potius sperare debet q̄ sequenti mēse contineat quā in isto. Primò, quia cōsuetudo iuuabit eū. De qua Tullius: Optima forma viuēdi est eligēda, quā iocundā reddet assuetudo. Poēta: Quod male fers, assuesce, feres. Præterea sperare debet Deum esse paratiorem ad iuuandum, quum postquā per mensem pro amore eius cōtinuerit quā ante, si tamen ex corde instāter hoc petierit. Itē quā ipse nō sit securus de vita nō dico per mēsem, sed nec per vnā horā, qua ratione sperat se accepturū à Deo vitā, eadē debet ipse sperare se accepturū virtutem seruiēdi Deo in vita illa, nec debet disponere se seruiturū diabo lo in vita q̄ nondū habet. Nō debet similis esse operario ebrioso & lasori, qui prius obolum perdit, quā illum lucratus sit.

TRACTATUS IIII.

De Auaritia.

De his que faciunt ad detestationem huius vitij PARS I. que habet nouem capitula.

De ordine dicendorum in isto tractatu. Et quòd natura dissuadeat Auaritiam. CAP. I.

OST vitiū Gulæ & Luxuriæ dicemus de vicio Auaritiæ: quia tractatus de vicio isto vtilior est prædicationi, quā tractatus aliorum vitiorum, hunc enim ordinē tradit Ber. vt id prius, quod maturius ad salutē. De quo vitiō hoc ordine dicemus, Primò dicemus de his que